RAHBARLIK USLUBLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA ZAMONAVIY TA’LIM MENEJMENTI TEXNOLOGIYALARINING O‘RNI

Roziqova Muyassarxon Muhammad qizi
Qo‘qon davlat universiteti 13.00.07 – Ta’limda menejment
ixtisosligi 2 bosqich tayanch doktoranti

Annotatsiya
Mazkur maqolada umumiy o‘rta ta’lim maktablari rahbarlarining boshqaruv uslublarini takomillashtirishda zamonaviy ta’lim menejmenti texnologiyalarining o‘rni yoritilgan. Strategik menejment, taym-menejment, coaching, mentoring, loyiha boshqaruvi va raqamli texnologiyalarning boshqaruv samaradorligiga ta’siri tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar*: rahbarlik uslubi, boshqaruv kompetensiyasi, ta’lim menejmenti, taym-menejment, strategik boshqaruv, coaching, mentoring, raqamlashtirish.*

KIRISH

Ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar rahbar xodimlardan zamonaviy boshqaruv yondashuvlarini qo‘llashni ta’lab etmoqda. Rahbarlik uslublarining samaradorligi ta’lim sifati, jamoa motivatsiyasi va tashkilot natijadorligiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Menejment - bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlaydigan zamonaviy korxonalarni boshqarish tizimi. “Menejment” atamasi “boshqaruv” atamasining analogidir, uning sinonimi. Biroq, farq bor. Boshqaruv tirik va jonsiz soha bilan bo‘g‘liq. Masalan, texnologiyalarni, biologik jarayonlarni, davlatni boshqarish, ya’ni boshqarish kengroq tushunchadir. Menejment, birinchi navbatda, ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarni boshqarishda qo‘llaniladi. Boshqaruv jarayoni (menejment) to‘rtta o‘zaro bog‘liq funksiyaga ega: rejalashtirish, tashkil etish, motivatsiya va nazorat. Ushbu funktsiyalar boshqaruvning barcha darajalarida (yuqori, o‘rta va pastki darajalar) va tashkilotning barcha turlarida amalga oshiriladi. Ushbu funksiyalarning mazmuni va boshqaruvning har bir darajasidagi boshqaruv faoliyatining murakkabligi vazifalarning aniq ro‘yxati, ularning o‘ziga xos xususiyatlari va hajmi bilan belgilanadi.

Zamonaviy ta’lim tizimida rahbarlik faoliyatining samaradorligi ko‘p jihatdan ta’lim menejmenti texnologiyalaridan oqilona foydalanishga bog‘liq. Ta’lim muassasasi rahbarining boshqaruv uslubi jamoa faoliyatini muvofiqlashtirish, pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash va ta’lim sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shu sababli rahbarlik uslublarini takomillashtirishda zamonaviy ta’lim menejmenti texnologiyalaridan foydalanish dolzarb masalalardan biri sanaladi. Zamonaviy ta’lim menejmenti texnologiyalari boshqaruv jarayonlarini rejalashtirish, tashkil etish, monitoring qilish va baholashning innovatsion usullarini o‘z ichiga oladi. Xususan, strategik menejment, loyiha boshqaruvi, raqamli boshqaruv tizimlari, KPI (asosiy samaradorlik ko‘rsatkichlari), taym-menejment, benchmarking va coaching texnologiyalari rahbarlik faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Rahbarlik uslublarini takomillashtirishda strategik menejment texnologiyasi muhim

ahamiyatga ega. Ushbu texnologiya rahbarlarga ta’lim muassasasining uzoq muddatli rivojlanish maqsadlarini belgilash, resurslarni samarali taqsimlash va istiqbolli qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Natijada avtoritar boshqaruvdan demokratik va transformatsion rahbarlik uslubiga o‘tish uchun qulay sharoit yaratiladi. Raqamli boshqaruv texnologiyalarining joriy etilishi ham rahbarlik uslublarini modernizatsiya qilishga yordam beradi. Elektron hujjat aylanishi, onlayn monitoring tizimlari, ta’lim sifatini baholash platformalari va analitik dasturlar rahbarlarga tezkor va asoslangan qarorlar qabul qilish imkoniyatini yaratadi. Bu esa boshqaruv jarayonlarining shaffofligi va samaradorligini oshiradi. Coaching va mentoring texnologiyalari pedagogik jamoani rivojlantirishga yo‘naltirilgan zamonaviy boshqaruv vositalari hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar orqali rahbar xodimlar pedagoglarning kasbiy salohiyatini aniqlash, ularni qo‘llab-quvvatlash va motivatsiyasini oshirish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Natijada hamkorlikka asoslangan demokratik rahbarlik uslubi shakllanadi. Shuningdek, taym-menejment texnologiyalari rahbarlarning ish vaqtini samarali tashkil etish, ustuvor vazifalarni belgilash va boshqaruv faoliyatidagi ortiqcha vaqt yo‘qotishlarini kamaytirishga xizmat qiladi. Bu esa rahbarning strategik masalalarga ko‘proq e’tibor qaratishiga imkon beradi. Zamonaviy ta’lim menejmenti texnologiyalaridan foydalanish rahbarlik uslublarini takomillashtirishning muhim omili hisoblanadi. Ular boshqaruv samaradorligini oshirish, jamoada sog‘lom psixologik muhit yaratish, pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash hamda ta’lim sifati va natijadorligini yuksaltirishga xizmat qiladi. Shu bois ta’lim muassasalari rahbarlarining zamonaviy menejment texnologiyalarini egallashi va amaliyotga tatbiq etishi bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biridir.

Strategik menejment texnologiyalari rahbarlarga uzoq muddatli maqsadlarni belgilash imkonini beradi. Taym-menejment vaqt resurslaridan oqilona foydalanishga yordam beradi. Coaching va mentoring pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydi. Raqamli boshqaruv esa qarorlar qabul qilishning tezkorligi va aniqligini oshiradi. Loyiha boshqaruvi texnologiyalari maktablarda innovatsion tashabbuslarni amalga oshirishga xizmat qiladi. Bunday yondashuvlar rahbarning liderlik salohiyatini rivojlantiradi va jamoaviy hamkorlikni kuchaytiradi. Rahbarlik uslublarini korreksiyalash jarayonida zamonaviy texnologiyalar yordamida o‘zini baholash, refleksiya va kasbiy rivojlanish mexanizmlarini joriy etish muhim ahamiyatga ega.

Tahlillar zamonaviy menejment texnologiyalaridan foydalanayotgan rahbarlarda demokratik boshqaruv elementlari kuchliroq ekanligini ko‘rsatdi. Ular pedagoglarni qaror qabul qilish jarayoniga jalb etish, samarali kommunikatsiya o‘rnatish va innovatsiyalarni qo‘llab-quvvatlashga moyil bo‘ladilar.Zamonaviy ta’lim menejmenti texnologiyalari rahbarlik uslublarini takomillashtirishning muhim omili hisoblanadi. Ularni amaliyotga joriy etish ta’lim sifati va boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.
2. Qurbonov Sh., Seytxalilov E. Ta’lim menejmenti.
3. Ishmuhamedov R. Pedagogik texnologiyalar.

4. Drucker P. The Practice of Management.
5. Bush T. Educational Leadership and Management.
6. Fullan M. Leading in a Culture of Change.
7. Senge P. The Fifth Discipline.
8. Robbins S. Management.
9. Yukl G. Leadership in Organizations.